

Foto: YAY Micro. Design: Mike Mills.

Ansvarlig redaktør:
Ellen Beate Dyvi

Vitenskapelige redaktører:
Nils Roar Gjerdet
Jørn Arne Aas

Redaksjonssjef:
Kristin Aksnes

Redaksjonsråd/Editorial Board:
Linda Z. Arvidsson, Ellen Berggreen, Morten
Enersen, Jostein Grytten, Anne Christine
Johannessen, Sigbjørn Løes, Nils Oscarson,
Nina J. Wang, Marit Øilo, Ulf Örtengren

Redaksjonskomité:
Jon E. Dahl, Anders Godberg, Malin Jonsson

ABONNEMENT

Abonnementspris for ikke-medlemmer
og andre abonnenter kr 1800,-

ANNONSER

Henv. markedsansvarlig Eirik Andreassen,
Tlf. 22 54 74 30.

E-post: annonse@tannlegetidende.no

TELEFON OG ADRESSE

Haakon Vills gate 6,
postboks 2073, Vika, 0125 Oslo
Tlf. 22 54 74 00

E-post: tidende@tannlegeforeningen.no
www.tannlegetidende.no

UTGIVER

Den norske tannlegeforening

ISSN 0029-2303

Opplag: 6 800. 11 nummer per år

Parallellpublisering og trykk: 07 Media AS

Grafisk design: Mike Mills

Fagpressens redaktørplakat ligger til grunn for utgivelsen. Alt som publiseres representerer forfatterens synspunkter. Disse samsvarer ikke nødvendigvis med redaksjonens eller Den norske tannlegeforenings offisielle synspunkter med mindre dette kommer særskilt til uttrykk.

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

Fagpressen
OPPLAGSKONTROLLERT

LEDER

Jul i en urolig tid

En av målsetningene med folkehelsearbeidet er at Norge skal være blant de tre landene i verden som har høyest levealder, slik vi var på 1950-, 60- og litt på 70-tallet. Siden har vi plassert oss nedover på resultatlisten, og nå har vi ligget et sted mellom 10. og 15. plass i mange år. Nå er vi på tiende, bak blant andre Japan, Island og Israel, flere middelhavsland, og med Sverige på niende.

Hva andre land gjør riktig, som ikke vi gjør, vet vi ikke helt, sier Folkehelseinstituttets direktør, Camilla Stoltenberg, som avgjort mener at god folkehelse har med antall leveår, kvalitet på leveår og jevne kår å gjøre.

Jeg tror Stoltenberg har rett. Det er langt på vei samfunnsstrukturer og forutgående politiske beslutninger som gir god folkehelse. I en tid der vi hører vel så mye, og kanskje vel mye, om at det er så viktig at vi er kjempeflinke til å velge riktig kosthold, mosjon og gode livsstilsvaner.

Folk velger ikke riktig, det vil si rasjonelt, fornuftig og helsebringende, helt av seg selv.

Noen gjør det ikke en gang selv om det legges godt til rette for det. Men at det legges godt til rette, for eksempel ved å gjøre de helseskadelige tingene veldig dyre, gjennom avgifter, gjør at flere foretar helsebringende valg.

Stoltenberg er for øvrig ikke så opptatt av at alle skal leve til vi er hundre år, og ikke så sikker på at hun er opptatt av hva folk velger å spise og om de mosjonerer, sa hun på et debattmøte i Litteraturhuset i Oslo 19. november. Når hun sier at hun ønsker at Norge skal ha høy forventet levealder er det først og fremst barnedødelighet og annen tidlig død hun tenker at hun vil unngå.

I den sammenhengen tenker jeg umiddelbart på dem som velger bort tilbudet om vaksinerings av sine barn. I en tid der

sykdommer som så å si var borte, er på vei tilbake. Norge er ikke bare befolket av folk som har bodd her hele livet, og fått tilbud om og tatt imot vaksinerings av barna sine. Det er ikke sånn at du kan være gratispassasjer og nyte godt av at alle andre er vaksinert, og føle deg trygg på at sykdommen ikke rammer. Ikke nå lenger. Vil du beskytte dine må du ta den lille risikoen som er forbundet med den vaksinen. Du også.

Å se at god helse og forventet levealder ikke har utelukkende med egne kostholds- og mosjonsvalg å gjøre illustreres best ved å se bakover i tid, og ut over landets grenser.

For litt over 100 år siden var forventet levealder 50 år i Norge. En som fødes i Norge i dag forventes å leve i over 80 år.

Når et barn fødes i Sierra Leone i dag, forventes det en levealder på 50 år. Er det noen som tenker at det er fordi mange i Sierra Leone gjør dårlige valg i hverdagen? Jeg tror de fleste tenker at det er fordi landet Sierra Leone sliter med andre ting.

Noe kunne vært avhjulpet. For eksempel ved å ta i bruk en vaksine mot ebola.

Poenget er at hvor lenge vi lever ikke bare handler om hva vi selv velger. Og lite om det, sammenlignet med andre ting.

Noe annet er at mye tyder på at verden vil ha god nytte av at det tenkes globalt når det gjelder utjevningen av kår. Vi lever i en urolig tid. Og vi kan komme til å se at det blir ganske mange som blir misfornøyd med fordelingen av mulighetene til å kunne foreta gode valg for seg og sine. Og gjør noe med det. Dette er blitt sagt så lenge jeg kan huske. Og jeg tenker mer på det nå enn tidligere. Tegnene er tydeligere.

Ellen Beate Dyvi